

Конкурс "Сіверський Донець – очима молоді"

Як найрідніша – материнська мова, так найсмачніша – джерельна вода саме з того куточка землі, де ти народився... Любов до мови і природи – невід'ємна складова любові до батьківщини і рідної неньки-України. А відтак учасників нашого конкурсу «Сіверський Донець – очима молоді» єднає мова, вода і природа.

Ми щиро вдячні газеті «Золотослів» за чудову можливість презентувати читачській аудиторії Одещини творчі доробки екоактивної та екосвідомої молоді Приднічч'я.

Це найвиразніші художні й літературні твори на екологічну тематику, що в різні роки надавалися до участі у щорічному дитячо-юнацькому конкурсі «Сіверський Донець – очима молоді» учнями і студентами Харківської, Донецької та Луганської областей.

З 2007 року наш творчий конкурс об'єднує юнаків та дівчат, їхніх батьків та педагогічних наставників темою захисту довкілля, водних ресурсів і біорізноманіття в басейні Сіверського Дінця, головної водної артерії сходу України.

Ця велична і горда річка вже понад півроку допомагає нашим захисникам боронити українську землю від ворожої навали і сьогодні, як ніколи, потребує нашої уваги, турботи і захисту.

Творчі доробки талановитої молоді Приднічч'я – це слушна нагода ще раз нагадати усім про такі важливі речі як дбайливе ставлення до малих і великих річок, їхній неповторний рослинний і тваринний світ... Про нагальну необхідність дбати про якісний стан і запаси водних ресурсів не лише у таких маловодних регіонах, як наша Слобожанщина, а й усюди, куди поведе вас доля... Про актуальну потребу формування екологічної самосвідомості у людей різного віку і стратегічні пріоритети екологічного виховання із самого малечку... І про вразливість та вичерпність безцінного Божого дару – води, яку ми щодня так марно витрачаємо і звичай починаємо цінувати лише тоді, коли криниці міліють і джерела пересихають...

Тож бережімо наші річки, плекаймо рідну українську мову і дбаймо про унікальні природні багатства України! І тоді, як заповідав нам великий Тарас:

І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі!

Сергій ТРОФАНЧУК, начальник Сіверсько-Донецького басейнового управління водних ресурсів.

Вероніка Алексеева
м. Лисичанськ, Луганська область

Ганна Белевцова
м. Південне, Харківська область

Марія Семененко
сел. Ставки, м. Лиман, Донецька обл.

Нікіта Жувак
сел. Ставки, м. Лиман, Донецька обл.

Донець наш величний – перлина Донбасу.

Донець наш величний – перлина
Донбасу!
Любов і пошана до тебе не згасне.
Потужна артерія водна – Донець,
Ти чистий і щедрий природи вінець.

Ти – гори святі, ліси і поля,
Тобою пишається рідна земля.
Блакить життєдайна – Дінцева вода;
Тут сонце ласкаве за гори сіда,

Милуються зорі, туманом сповиті,
На лілії ніжні, россою умиті.
Дуби шістсотлітні – могутні герої,
Ви свідки боїв і звияти святої...

Над Лаврою дзвони лунають врочисто
За тих, хто життя віддав, молять
Пречиста.

Донець наш величний – перлина
Донбасу!
Любов і пошана до тебе не згасне.

Нашадкам тебе зберегти ми повинні,
У цьому тобі присягаємось нині!

Вода Дінцева – скарб мого народу.

Наш Сіверський Донець, неначе пава,
Пливе повз Святі гори величаво,
Крізь Слобожанщину і весь Донбас –
Водою життєдайною він напуває нас.

Дарує нам Донець і силу, і наснагу,
Красу найтоншу і душу відвагу,
Повітря свіже і людське здоров'я,
Тож маємо йому віддячити любов'ю.

Вода Дінцева – скарб мого народу,
І треба нам так берегти природу,
Щоб залишилася жива вода чистенька
Й пишталась нами Україна-ненька!

Багнюк Римма, 17 років.
м. Слов'янськ, Донецька область

Люди, не зволікайте!

Смарагдово-ніжні, блакитно-ласкаві,
В негоду – бурхливі, на сонші – яскраві,
Радіючи небу, плюскочуться мило
Легкі і прозорі Дінцеві хвилі.

Донець нам дарує себе щохвилини,
Немов діамант, його кожна краплина:
Дас нам наснагу і силу, і міць,
Чарує і манить до лавських дзвіниць.

Постій, помилуйся красою Дінця!
Гармонії цій хай не буде кінця!
Себе запитай: через дії зухвали,
Чи буде Донець існувати й надалі?

Чи будуть поля навкруги колоситись?
Чи будуть нападки рікою гордитись?
Дінця не забуднійте, землю плекайте,
Ви помсти природи за зло не чекайте!

Благаю вас, люди, не зволікайте,
Рятунок артерії водній шукайте!

Бєляєв Костянтин, 10 років
м. Слов'янськ, Донецька область

Вибір за тобою!

Людина над природою панує,
Сучасні технології планує.
Щоб споживати більше від природи,
Підкорює її красу і вроду.

Людина над природою панує,
Бездумно світ навколишній руйнує,
Відходи у довкілля викидає,
І бруд, і пил на землю осідає.

Панує над природою людина,
І неминуча та страшна година,
Коли природа відповість сюрпризом,
І виникне екологічна криза...

А може, катастрофи ми уникнем?
А може, берегти природу звикнем?

Євгенія Янченкова, 17 років
м. Слов'янськ, Донецька область

Софія Суботіна
м. Лисичанськ, Донецька область

Сніжана Піштя
м. Слов'янськ, Донецька область

Світлана Романова
м. Привілля, Луганська область

Анастасія Бурда
м. Слов'янськ, Донецька область

Стогін серця.

Ми пізнаємо цінність води лише тоді, коли джерело пересихає.
Бенджамін Франклін.

Чи любиш ти свою родину, будинок, вулицю, місто, країну, в якій народився? Чи здатен відчувати в собі буняк тисяч трав, енергію сонця, весь гомін птаства та плюскіт води? З перших секунд життя цей світ входить в тебе з першим ковтком повітря, живе в тобі до останнього подиху. Замири на хвилину. Заплющ очі! Чувеш його?

Ні? Тоді у мене до тебе серйозна розмова, мій збитий з пантелику друг! Сотні таких, як ти, з мертвим поглядом ходять по вулицях, не замислюючись над тим, що вони не частка «сірої маси», а світло, яке повинно пробитися через роки, вибудувати бар'ясти майбуття.

Гей! Я звертаюсь до тебе, юне майбуття моєї країни! Подивись, що трапилось навколо, доки ти, ніби у футлярі, ховався від цього світу! Планета гине... Занадто глобально? Площа суші на земній кулі становить 29%. Все інше – вода. Вода, мій дорогесенький, до якої ти так звик і до якої ставишся як до нескінченного ресурсу. У нас на Сході України одним з найбільших постачальників прісної води є ріка Сіверський Донець. Чув про таку? Ні? А, можливо, вона є в твоєму місті, а ти просто не помічав її, тому що такі ж «мертві душі» знівечили її, дозволили померти прекрасному? Я знаю багато таких – сама бачила, як поводять себе люди у нас в Святогірську. Як чисті береги перетворюються у великі смітники, протока поростає очеретом і мулом, а колись збудовані пірси стоять, похнюпившись у воду. Боляче дивитись, як помирає твій світ і разом з ним частина тебе. І нічого не валяш...

Чи не так? Це чудова «відмазка» для того, хто не хоче нічого робити! Ти сам початок всього! Ти початок змін до прекрасного! Підними пляшку з берега хоч раз, і ти побачиш, як до тебе приєднуються. Ти можеш врятувати цю планету! САМЕ ТИ!!! Занадто складно? Тоді спробуй спочатку не запліщувати очі на совість і не вестись себе так, як деякі. Замислись: можливо, саме твоя одна-єдина бездумно викинута у воду пляшка стане початком великого смітника! Тож прошу тебе: не можеш допомогти – хоча б не шкодь. Це також великий внесок, бо чисто там, де не сміять.

Добре, мені вже час добудувати свій дивовижний світ. Сподіваюсь, ми ще зустрінемося з тобою у кращому майбутньому, мій поки ще збитий з пантелику друже...

Мілена Болдовська
м. Харків

Гнатюк Альона
м. Лисичанськ, Луганська обл.

Евеліна Пеліпенко
сел. Ставки, м. Лиман, Донецька обл.

Валерія Кулініч
м. Харків

Міркуй глобально
дію локально
Кирило Духан
м. Привілля, Луганська область

Овсій Кирило
м. Харків

Слизавета Панат
м. Привілля, Луганська область

Данієла Бісова
м. Харків

Анастасія Таратина
с. Новоселівка, Донецька область

Оксана Мартиненко
м. Слов'янськ, Донецька область

Дарина Азізова
м. Сіверськ, Донецька область

Кладієва Юлія, 16 років
м. Шандроголове, Донецька область

Карина Об'єдкова
м. Рубіжне, Луганська область

Ніна Кузьмич
с. Петрівка, Донецька область

Нікіта Маляр, 15 років
м. Південне, Харківська обл.

Анастасія Смірнова
м. Сіверськ, Донецька область

О мій Діншо,
Чому мені так сумно,
Коли я споглядаю крізь віття
На води, що забруднені отрутой...
Невже назад немає вороття?

О мій Діншо,
Ти – серце України,
Ти річка, що дає всьому життя,
В тобі коріння наше і могутня сила,
Яка боронить нас від забуття!

Людино,
досить вже вбивати!
Вгамуйся, подивися навкруги
Цю річку нам потрібно врятувати
Від того, що накоїли всі ми!

Олександр Матвєєв, 13 років
Харківська гімназія № 86

Мій Сіверський Донець – це не сміття
та бруд,
Це чиста річка, сповнена краси!
Мій Сіверський Донець боронять й
бережуть
Квітчасті луки й чарівні ліси.

Мій Сіверський Донець – це до
натхнення шлях,
Моя скарбниця, джерело життя.
Всім серцем я закохана в нього
І в його віроу світле майбуття.

Для покоління майбутніх, для людей
Перлину цю нам варто зберегти.
Щоб наших чарував Донець дітей,
Йому повинні МИ допомогти!

Надія Перемилєнникова, 16 років
Чугуївський професійний ліцей

Палітра Сіверського Дінця.

Масалітін Микита
м. Харків

Тайсія Савицька
м. Харків

Данило Дахно
м. Харків

Дарина Василенок
м. Лисичанськ, Луганська область

Зелена весна накопчується зеленим морем на водну блакить річки, від чого вона на мить стає смарагдовою чи нефритовою. На цьому фоні дуже помітними стають витончені подарунки рослин, що пишаро розрослися по берегах, розфарбованих сірою спаржею. Білорі сестри-берізки щедро наділяють її серижками з гірчичними нотками, а верби – золотисто-жовтими кульками. І тоді колір плеса майже нічим не відрізняється від води пляжу Бонді.

На яскраво-зеленому фоні прибережних територій поступово, хвиля за хвилею накопчується відтінки квітучих трав'янистих рослин: фіолетово-баклажановий дзвіночок, сльвовий заспаної сон-трави, геліотроп будякових заростей, розсипи білих ромашок... І навіть сині яйця малинівки напрочуд висуються в загальний салативий пейзаж і здалеку видаються прив'язаними волошками в лаймовому вазоні. А буквально через тиждень уже все буде амарантовим, бурштиновим, аметистовим, васильковим, барвінковим...

І навіть основний зелений колір щоміглі змінює своє визначення. То від подиху коралового вітерцю він зеленувато-блакитний, то під палючим палено-оранжесвим сонцем видається пастельно-зеленим, то від легкої ніжно-блакитної мжички основним стає колір зеленої м'яги чи зеленого моху, а від важкої темної індиго зливи – темно-зеленого хака.

Якщо дощ супроводжувався грозою, тоді синя сталь небес спалахує всіма барвами веселки: червоном, помаранчевим, жовтим, зеленим, блакитним, синім і фіолетовим. «Прийшла напиться води у Дінці», – говорять старі люди. А заодно і відмити від пилу та бруду свої кольори. Рожево-ліловий захід сонця підфарбовує вечірні сутінки джисновими, малиновими та кукурудзяними мазками. Від чого річка набуває сапфірового, а подекуди й кобальтового чи просто синього звучання.

Після вітряної погоди Донець любиться багряним заходом сонця, яке ховає свої розпечені за день рум'яні щічки за малиновим серпанком. А його останні промені підфарбовують скупчення на висоті тропосфери продуктів конденсації водяної пари рубіновими, вишневими, гранатовими смужками. Тоді хмари пропливають у вигляді морквяних зайців, бурякових ведмедів, калинових слонів і навіть кольору японського клену крокодилів. Відтінки червоних кольорів – бургундія, джеральдин, сангрія, мерло, червоне дерево за лічені хвилини перемішуються, міняються місцями, тьмяніють, а через мить знову набувають яскравого звучання.

І вже замість тварин на небосхилі з'являються витягнуті жмути томатного, ягідного, джемового та смородинового забарвлення. Ще мить, ще останній спалах апаратного сонячного вогника і кварцевий присмерк закутується в антрацитову шаль.

По берегах спокій річки охороняють кремезні дуби із стовбурами кольору літньої засмаги. Майже до зимових холодів вони прикрашають листям оливкового відтінку пшеничні, вигорілі від пекучого шафранового сонця рівнини. На сторожі стоїть і чисельна армія очерету. Ще молоденькі, тендітні пагони одягають на себе спаржевого крою шати, які потім змінять на зелено-військовий, а на зимовий спокій передадуться у мідні мундири.

Літній амарантово-рожевий вечір на Дінці. Навкруті після спекотного гарячо-рожевого дня запанувала тиша кармінового забарвлення. На спокійному аметистовому плесові річки – рибалка-човняр. Здається, що від надмірних золотаво-березових сонячних променів стомилися навіть блідо-рожеві хмари, що стоять нерухомо на небесному діамантово-рожевому небосхилі. Не мають змоги захитатися шоколадні дерева чи затріпотіти листям темно-бірюзові куці. І навіть зарості андрійно-зеленого очерету застигли, мов намальовані.

А тихій плюскіт темно-каштанового човна, який коли-не-коли вливається в цю тишу разом із акробатичними стрибками сміливих рибин, не порушує загального відпочинку стомленої за день блідо-волошкової річки. Темно-мандаринове сонечко вже сховалося за крейдяні гори кольору молочної піни. «Пішло на відпочинок», – як кажуть у народі. Легкі лососеві сутінки лягли на темно-синю річку, доколишні предмети, але їх ще легко можна розрізнити. Щоправда кольорова гама літнього гумітугового дня вже втрачена. Не ясніє небеса блакить, не віддзеркалюється смарагдова зелень у голубяній річці. Ще мить і все навкруті стане сірим, а згодом і колір бістр перетвориться на чорний.

Лише алізаринно-червона спека ще довшо триматиметься, нагадуючи про те, що надворі літо. Та літні темно-коралові ночі короткі. І вже за якусь мить, кольори, звуки й запахи заповонять уже вранішній панговий, оповитий туманом пейзаж. А знайомий рибалка, який заснув до перших променів малинового сонця у своєму човні, нагадує купу бурого лахміття в мільярді рожево-лавандних крапель роси.

Із настанням осені річка знову приміряє нові модні тренди. Як стосовно гарбузового кольору, грушевого, лимонного, канаркового чи золотаво-березового? А можливо до королівсько-синього чи персько-синього відтінку води підійдуть атомно-мандариновий, латунний або бронзовий відтінки. А сильна літня палоси пропонує до аквамаринових чи блакитно-зелених очей водної дівчини одягнутися в умбру або сепію. Пасувайтимуть і циннамонові чи іржаві ноти. Палена сіна, палесий оранжесвий, абрикосовий також до вподоби.

Іноколи осінь сама бере до рук пензлі і тоді... Не кожен художник у змозі відтворити чи навіть повторити цю красу. На всьому просторі Сіверського Дінця органічно поєднуються візантійський колір і бронзовий, ультрамариновий і зеленувато-блакитний, відбірний жовтий та багрянний. А сам Донець полюбляє... білий колір. Такого забарвлення, переважно, набувають сувні наречених, які традиційно поспішають до річки розділити з нею радість зустрічі з коханим. Яких лише відтінків тут не зустрінеш: чисто білий, сніжний, квітково-білий, молочко білий, перлинно-білий (блідий білий колір з відтінком жовтого), попелясто-білий (білий з трохи сірим відтінком), пергамент (білий зі слабким відтінком сірого і жовто-зеленого кольору), крейдяний (з трохи жовтуватим відтінком), колір слонової кістки, кремовий колір, колір морської раковини, слонової кістки, магнолії, бежевий, антично-білий, бісквіт, мигдаль, роса, димчастий, білий привид, лляний...

Довгі осінні вечори пізньої осені на Дінці мають колір мокрого асфальту. Око обтяжують сталі, срібні, вугільні і навіть кольору бороди Абдель-Керима сутінки.

Після короткочасного перепочинку від тривалих затяжних темно-бузкових дощів, нічне небо акривається безліччю золотих зірок, які відбиваються на ультрамариновій тканині річки казковим мережаним візерунком.

Повільний плин води нічної сні не спотворює цього орнаменту. Й інколи навіть паморочиться в голові від стану невагомості, який огортає тебе після тривалого спостереження за зоряною картою неба на водній поверхні. Час втрачає свою вирішальну функцію і ти ніяк не можеш збагнути свого місця знаходження: чи ти біля Сіверського Дінця, чи на небі серед бурштинових зірок...

Узимку річка й сама на деякий час перетворюється на наречену. Бо колір крижаної сувні водної красуні набуває здебільшого кольору морської піни. Але сонячні промінчики, які навідуються до неї в гості, змінюють зовні неприродне біле вбрання на бежеве, кремове, слонової кістки й навіть зелено-сірого чаю та ясно-лазурового.

Хоча інколи можна побачити і вишневу пляму загубленої рибалкою рукавички на ціано-блакитній крижині.

Кольорових снів тобі, річка мого дитинства! До весни! До чергової зміни нових фарб!

Тендітна Поліна, 12 років, м. Лиман, Донецька область

Родіон Шаповалов
м. Слов'янськ, Донецька обл.

Стефанія Логвінова
м. Лисичанськ, Луганська обл.

Альбіна Матвєєва
м. Лисичанськ, Луганська обл.

Нікіта Маляр, 15 років
м. Південне, Харківська обл.

Маргарита Рєшєва
м. Харків

Дмитро Макуха
м. Слов'янськ, Донецька область

Забулений у часі рукопис «Чи чули ви, як річка гомонить?» або сто відтінків річкової «мови»

3030 рік. На планеті, що колись мала назву Земля, зчинився переполох. Серед стародавніх рукописів XXI століття було знайдено доволі цікавий твір. Кожен мешканець мріяв його прочитати. Виник небувалый ажіотаж. Але про все по-порядку...

Як вже було сказано, планета, що колись мала назву Земля, докорінно змінилася. На ній зникла вода. Не так щоб зовсім. Просто не стало річок, озер... Воду вже давно видобувають хімічним шляхом. Всім добре відома хімічна формула води, яка складається з 2 атомів водню та 1 атома кисню. Нічого складного. Щоправда, збереглася ще одна крапля тієї «стародавньої» води з річки, яку можна побачити у музеї Часу. Людство вже давно звикло обходитися без води. Зуміло пристосуватися. Спеціальний одяг не дає можливості шкірі випаровувати зайву рідину. Таку як оболонку створили і навколо планети. Нічого страшного в тому, що зникла рослинність. Всі необхідні для організмів поживні речовини, а також кисень виробляється хімічним шляхом. Тварини? А яка від них користь? Не потрібно витрачати свій час на догляд за ними. Та й зникла алергія на котячу та собачу шерсть... А крім того, вже ніхто й не пам'ятає, які вони – оті тварини. Ні, музеї Часу працював цілодобово. Проте відвідувачів у ньому було не так вже й багато. Всіх все влаштувало. І тут цей РУКОПИС.

Хто, коли і де його знайшов, так і залишилося таємницею. Але написано у ньому неодмінно хотів прочитати кожен. Сам. А не почути переказ. Мені пощастило одній із перших його прочитати і поділитися написаним із вами. Багатьом відомо, що Сіверський Донець – це річка півдня Східноєвропейської рівнини, що тече через Белгородську і Ростовську області Росії, Харківську, Донецьку й Луганську області України; права й найбільша притока Дону. Багато хто й відпочивав на її мальовничих берегах. А чи чули ви, як ця річка гомонить? Ні? Тоді слухайте! Вона має чудову дикцію. Ніколи не дозволяє собі бубнитися і м'ямлити, в'якати і бельмекати, тараторити і патякати, бубоніти і агакати. Безпідставно ляпати, верзти та галдити вона також не звикла та й не вміє. Можливо тому, що давня і мудра? Адже вже сімнадцять тисяч років тому вона гостинно приймала до себе первісних людей так званої малденської культури. Вже від перших променів весняного сонця пробуджується могутня річка і починає лагідну розмову з довіллям. Шепоче з кожним струмочком, який поспішає наповнити її водою, надати нових сил.

Вітаю. Звідкіль «приблизь»? Що бачили по дорозі? Кого зустрічали? Що чули?

Благословляє кожне пташеня, яке народилося на її берегах, розраджує кожен невадлий перший політ. А вдячні батьки цвірінчать разом із річкою дуєтом:

Будьте щасливі! Не забудьте наступного року повернутися! Чекаємо!

Щомігні водний потік туркотить із вербою. Закоханим, на жаль, ніколи не бути разом. І вони знають про це. Донець не в змоззі зупинити свій плін, а верба навіть приречена стояти на одному місці. От і залишається їй лише мило лебедіти та вуркотіти... Але ні, вони, здається, знайшли вихід. Час від часу, Донець маленькою хвилюючою омиває її зелені коси, лагідно цілує в чоло, а вона, на знак кохання, відриває від себе тоненькі гілочки й пускає за течією. А він, як справжній чоловік, дбайливо турбується про них. Спочатку грається ними, перекидаючи з хвилі на хвилю, а потім залишить на одному зі своїх берегів проростати, як пам'ятний романтичний дарунок від Неї...

А ще «ділусь» Танайе переказував Дішчо про змагання дощових краплин. Колись давно, його «брат» Доць вирішив організувати танцювальні перегони на водній поверхні річки й урочисто проголосив про початок герцо. Мільярди краплин зголосилися взяти участь у поєдинку. Яких тільки віртуозних па не було показано! Краплини то відскакували від води, неначе батуту, то знов твердо приземлялися на тверду поверхню, то, розгубившись, просто тихо занурювалися в водне плесо. А дехто, об'єднавшись у пари, встигали показати приголомшливе танго чи повільний меланхолійний вальс, перш ніж остаточно стати частиною великої Річки. Яка в свою чергу не цвікала і не пащекувала, а прославляла кожну спробу окремо взятої учасниці. У тиху літню безвітряну погоду Донець полюбляє вуркотати з метеликами. Саме вуркотати, щоб не злякати цих красунь у різнокольорових сукнях. А як би хотілося «покатати» їх на своїх хвилях. Віднести далеко-далеко аж за небокрай. Чи прикрасити себе живим вінком. Але їхні сукні бояться вологих обіймів, тому річка з ними навчилася жевоніти, перемовлятися та по-материнськи лепетати. Безцеремонно балабонить у будь-який час із річкою розбишак Вігер. То герцезе з нею, ховаючись у її притоках, то співає дуєтом тиху пісню, намагаючись акомпанувати зламаною комінією, як спілкує, то швидко мовить, клекотить, як делека, про розлучення. І вже через мить він полетів, шез, розтанув, але ще довго відлунням журить його слова... слов... сло... сл... сл... сл...

Навесні річка галасує разом із жабами. І ця ораторія лине на десятки кілометрів. Ні, це не монотонне кумкання! Річка-диргентка мистецьки керує виконанням, позначає характер співу, кожному виконавцю визначає темпи, підказує штрихи:

Vivo (жваво), Presto (швидко), Prestissimo (дуже швидко), Rallentando (вповільнюючи), Grazioso (витончено), Smorzando (згасаючи)...

Та жаби вже давно навчилися розуміти «мову» річки й беззаперечно підкорюються її вказівкам. А інколи річка дозволяє собі побазікати з бджолами. Влітку їх чимало кружляє над квітучими травами вздовж берегів. Та може дозволити собі їх подразнити:

– Дзи, дзи, дзи...

Бо чудово знає, що не вжалить вони її. Але це не злі жарти, а перемовини між добрими друзями. А ще річка тьоккає разом із солов'ями, але недовго. Скоро у них з'являться пташенята і їм буде не до співу. Турботи, турботи, турботи... Але їй ще довго буде вивикати цей чарівний надвечірній дуєт серед заростів старих верб. Вона не ображається, вона все розуміє. Хоча її інколи стіха щось бурмотить. Граціозним лебедіним парам пророкує кохання, віщує довге життя. Радо славить їхню красу й витонченість.

Гейкає до чисельних бабок, які прилітають до неї, щоб омити свої прозорі крильця. Відстаюму каченяті тихенько розкаже казку та примовляє від небезпек, доки занепокоєні батьки не знаходять свою пропашу. Славить працю птахів, які прилітають до берега зачерпнути у дзьоб води, таку необхідну для будівництва гнізда, щоб не спізнитися з продовженням свого роду. У дощову погоду річка прислухається про що варякають старі поважні соми кризь сон. Але нікому про це не розкаже. Бо соми теж не раз чули про що говорять сонна річка. Та вони давно вже навчилися зберігати таємницю одне одного. Десять там, далеко, на самісінькому дні... Бо не з тих, хто розпачує сокровенне та шукає приводу до скандалів. А в сонячну безвітряну погоду вона полюбляє гуморити з... черепахами. Бо хоча вони й повільні, проте мають відмінне почуття гумору. Іронічно гаркавти і з раками: «Ехал Грека через реку, видит Грека в реке рак...». Час від часу гутарить із бобрами, рекомендує краще місце для «збудови». Переговорюється від берега до берега з горляками. Домовляється з вуками поплавати наввпередки. Підмовляє щуку «куштувати» дітлячу їжу замість окундя. Торочить із дикими свинями, які прийшли до неї напиться води. Швидко мовить, бо вони завжди поспішають. Справи... Але часто голосить та сумує за орлами та соколами, які перестали гніздитися поблизу неї.

У жарку погоду накриває розпечені тіла прохолодною кводрою і ледве чутно її квоткання до своїх відпочивальників. Тільки раз у раз прокаже про обережне поводження у неї в гостях. Торочить і торочить. А люди... Ох, людоньки... Вночі приглушено гомонить з кажанами. Зазрифт їхньому не обмеженому берегами плотою. Славить дівочу вроду й підганяє до бажаного берега вінки у ніч на Івана Купала. Одатнена в різнокольоровий шалік із опального осіннього листя, річка кличе до себе останніх гостей. Всіх тих, хто знайшов тимчасовий притулок біля неї влітку та не встиг відлетіти до теплих країв. Взимку висловлює думки численним рибалкам, які «гніздяться» на ній. Монотонно сокотить із ними. Але вони не чуять. Заколесані морозом, сплять на своїх «сідлах».

Під час негоди галдити із Грозою, дозволяючи їй занурювати свої жаржені «золоті» стріли у прохолодну воду. А ще наш Донець... поліглот. Вміє мовити слово до кожної живої істоти, забалакати з кожним, хто дійшов до її берегів: сказати, повідати, порадити. І при нагоді може й «побазарити», й порозмовляти душа в душу. І тому не дивно, що й досі пам'ятає, як журив та шпетив нерозумного князя Ігоря.

Беручи початок на Середньоруській височині, біля села Подольки, протікає кількома областями. І все впродовж своєї подорожі старанно запам'ятовує. І вже потім, з'єднуючись із річкою Доном, звіщає їй всі новини. Дозволяючи собі без окрас оповідати про побачене та обговорювати почуте. І щоразу дивується, чому кожне живе створіння її розуміє, поділяє її закони і правила, прислухається до її прорікань? Лише люди розучились її чути. Хоча вона й не ценькає, тобто не говорить з нами іноземною мовою. Й не нарікає на свою долю. Хоча й намагається лягти та гиркати на них, хто засмічує її берети. З року в рік галдити, щоб не палили на її берегах суху траву. Закликає бережно й економічно використовувати воду. Не забуває журити й малечу:

Цінують! Напугує невіданих. Гнівно промовляє до них:

Пам'ятайте про прийдешні покоління. Що залишите для них? Проговорює й проговорює ці слова, неначе наговорює на диктофон. Щоб кожен почув. Кожен! Почув!

Словом замовляє рани, зцілює душу, варто лишень зачерпнути пригорщу її рідини. Не відмовить. Знайде підхід до кожного. Зуміє почути і Ви її. А ви коли-небудь пробували її собі «поговорити» з річкою? Ні! А дарма. Не знаєте, про що вести розмову? Не засмучуйтесь, річка сама до вас загукотить першою. Ви тільки сядьте поблизу неї і вслухайтесь у плюскіт води... У вас ще є така можливість! Не згайте даремно час! Чуєте? Вона жива! Вона ще вміє гомоніти!

Після цих останніх прочитаних слів ніхто не міг втримати сліз. І хоча те далеке покоління вже давно не знало, що це за така дивна ріднина з очей, проте кожен хоч на мить мріяв опинитися в тому часі, коли ще були річки і вони ще вміли «говорити»...

Тетяна Корзун
м. Харків

Юліана Машкіна
м. Південне, Харківська обл.

Каміла Войтенко
м. Південне, Харківська обл.

Маргарита Бондаренко
м. Слов'янськ, Донецька обл.

Слизавета Панайт
м. Привілля, Луганська обл.

Марія Младьонова
м. Харків

Тендітна Поліна, 12 років. м. Лиман, Донецька область

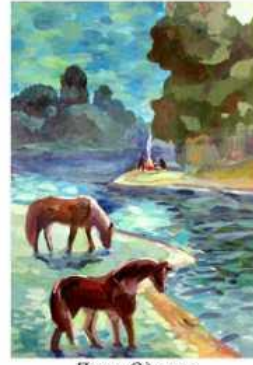
Іван Туусов
с. Петрівське, Харківська обл.

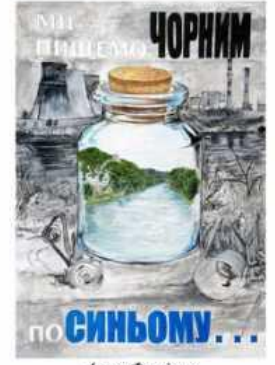
Карина Дергачова
м. Слов'янськ, Донецька обл.

Анастасія Ругаленко
м. Харків

Павло Одинцов
м. Південне, Харківська обл.

Анна Фоміних
м. Харків

Анастасія Дашивець
с. Новоселівка, Донецька область

Нікіта Маляр, 15 років
м. Південне, Харківська область

Альбіна Бречко
м. Часів Яр, Донецька область

Настасія Позтавська
м. Лисичанськ, Луганська область

Валерія Рогожкіна
м. Лисичанськ, Луганська обл.

Анастасія Чебійко
м. Південне, Харківська обл.

Марія Градінар
м. Северодонецьк, Луганська обл. смт. Петропавлівка, Луганська обл.

Даріна Павлікова
с. Петропавлівка, Луганська обл.

Альбіна Бречко
м. Часів Яр, Донецька обл.

Якщо рідний край любити.

У садочку коло хати
Дітлахів повчає мати:
Подивіться, мої діти,
Як цвітуть в садочку квіти,
Як росте трава усюди,
Як працюють в полі люди.
Соловейко прилітає,
Дивну пісню нам співає
І цвіте у нас калина...
І пита її дитина:
А про річку, що ти скажеш?
І коли її покажеш?
Мати їй відповідає:
У річці нашої біда:
Ті заводи, що працюють,
Зараз їй життя руйнують,
Люди також шкодять злі,
І великі і малі.
Вкидаються у води
Не потрібні їм відходи:
І пластмаси, і фосфати,
І шкідливі всі нітрати!
Мамо! Мамо! Як же так?
Там же жив великий птах!
Треба нам щось з цим робити,
Так не можна залишити!
Треба чистити нам річку,
Їй допоможемо, Марічко!
Скличемо усіх людей,
І дорослих і дітей!
Берег ми їй приберемо,
Все шкідливе заберемо.
Буде річка наша сильна,
І від бруду буде вільна.
Можемо всі ми це зробити,
Якщо рідний край любити.
І увійде до сердець
Річка Сіверський Донець!

Максим Легенький, 13 років
с. Комишне, Луганська область

Врятуймо наш Донець!

Любий друже! Зупинись!
І навколо подивись!
Що ти бачиш на дорозі?
Ти повз що пройти невмози?

Так! Все правильно! Сміття!
Що псує нам всім життя.
В лісі, в морі і в річках,
В селгах наших і в містах.

Всюди пластик, пляшки, скло...
Так раніше не було!
А тепер – неначе жах –
Лежить сміття по всіх місцях.

Добрі люди, скаменіться!
До себе пильно придивіться!
Свої помилки виправляйте,
Донець наш рідний захищайте!

Щоб нащадки наші знали,
Як річки ми рятували.
Щоб дійшла слава про Донець
До всіх палаючих сердець!

Дмитро Кочаков, 11 років.
Лисичанська ЗОШ № 4

Я серцем лину до Дінця...

Коли життя мене на міцність
випробовує,
Коли дарує миті радості і щастя,
Я серцем лину до Дінця, мов
зачарована,
Співає там душа, мов при святім
причасті.

Донець захоплює довершеністю ліній,
Дарує життєдайну силу і снагу,
Пробуджує надію і чуття нетлінні,
Долає смуток і вгамовує жагу.

Божественні мелодії у лаврських
дзвонів,
І сяють золотом святії купола...
Підносяться до неба і думки, й долони,
Напруга і печаль зникають із чола.

Дінцю-цілительо, друг вірний,
незамінний!
Ти – місце сили, наша гордість і краса!
Для краю рідного твоя вода безцінна,
За тебе ширю дякуємо небесам!

Тебе, Дінцю, як щедрий дар від Бога,
Нам для нащадків треба свято берегти,
Щоб вічно залишався ти величним і
розлогим,
Щоб наш чарівний край міг у віках
цвісти!

Багнюк Римма, 17 років
м. Слов'янськ, Донецька область

Анастасія Зеїналова
м. Лисичанськ, Луганська область

Олександра Ізюмська
м. Лисичанськ, Луганська область

Давид Богдан
с. Новоселівка, Донецька область

Анастасія Ругаленко
м. Харків